

Čís. 2390.

Trestání válečné lichvy (zákon ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n.).

Pletichy a předražování prodejem přidělové mouky neoprávněným osobám za ceny převyšující ceny nabývací. Pachatele nevyvíňuje, že chtěl tím nahraditi ztráty utrpěné při prodeji jiného zboží.

Subjektivně se vyžaduje vědomí pachatelovo, že jeho činnost vybočuje z mezí dovoleného obchodování a je způsobilá zvýšiti cenu předmětu a úmysl využití požadovaním zřejmě přemrštěných cen mimořádných poměrů, vyvolaných válkou.

(Rozh. ze dne 27. května 1926, Zm I 27/26.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti státního zastupitelství do rozsudku krajského soudu v Hoře Kutné ze dne 6. listopadu 1925, pokud jím byli obžalovaní podle Šu 259 čís. 3 tr. ř. sprostěni z obžaloby pro přečin pletich podle Šu 11 čís. 4 zákona ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n. a pro přečin předražování podle Šu 7 odst. třetí téhož zákona, zrušil napadený rozsudek jako zmatečný a věc vrátil nalézacímu soudu, by ji v rozsahu zrušení znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Zmateční stížnost uplatňuje důvody zmatečnosti čís. 5 a 9 a) Šu 281 tr. ř. Nalézací soud neshledal v jednání obžalovaných Aloisa B-a a Václava K-a, o nichž zjišťuje, že jako činitelé »Spotřebního, výrobního a úvěrního družstva malozemědělců, spol. s r. o. v K.«, a to B. jako vedoucí konsumu, K. jako předseda správní rady, prodávali přidělovou mouku, která jim byla dodávána státem pro členy konsumu za 1 Kč 60 h 1 kg, obchodníkům Š-ovi v K., H-ému v P., družstvu pekařů v P., firmě L. v K. a Gustavu M-ovi v K. za cenu 3 Kč 30 h a 3 Kč 90 h, zejména že Alois B. prodal 5. ledna 1922 Z. H-ému 9.050 kg mouky, 23. ledna 1922 prostřednictvím Š-ovým zaslal do P. 10.108 kg a 25. února 1922 10.184 kg mouky pro společenstvo pekařů a prostřednictvím téhož Š-a 9.900 kg mouky společenstvu pekařů v H. K., a že tento poslední obchod sprostředkoval spoluobžalovaný Alois H.,; posléze, že obžalovaní B. a K. prodali prostřednictvím Gustava M-a 153 pytle mouky a kukuřice — skutkové podstaty přečinů pletich s odůvodněním, že nebylo vyvráceno tvrzení obžalovaných, že prodali mouku jen proto, by uhradili schodek, vzniklý tím, že v době nedostatku mouky bylo družstvo nuceno kupovati drahé obilí a mouku z něho lacino prodávati svým členům, takže prý, když později byla dodána mouka přidělová, byli nuceni ji prodati v celku za vyšší cenu, by schodek vynahradili. Prodejní cenu obžalovaných nepokládá za zřejmě přemrštěnou proto, že podle přípisu plodinové bursy v Praze činila prý v roce 1921 a 1922 prodejní cena mouky až 4 Kč 15 h. O Aloisu H-ovi nenabyl soud

přesvědčení, že věděl, odkud pochází mouka, kterou prodával za Ferdinanda Š-a, zejména, že je to mouka přídělová, daná družstvu do prodeje. Tomuto výroku vytýká zmateční stížnost podle č. 5 Šu 281 tr. ř. 1. nedostatek důvodů a to právem, poněvadž soud kromě všeobecného obratu »vzhledem na nedostatek důkazů«, což nelze pokládati za odůvodnění, neuvádí skutečností, z nichž nabyl přesvědčení, že H. nevěděl, že mouka, jejíž prodej sprostředkoval, byla přídělovou, určenou pro členy družstva, nikoli pro prodej nečlenům. 2. Neúplnost, poněvadž soud nepřihlíží k seznání Ferdinanda Š-a, který udal, vyvrátiv tak obhajobu Aloisa H-y, že »H. rovněž jako on sám věděli, že mouka, kterou dodali společenstvu pekařů v H. K., jest moukou z konsumu a že jest to mouka obhospodařovaná státem.« Tato výtka není však odůvodněna, ježto ona výpověď Ferdinanda Š-a nebyla při hlavním přelíčení přečtena.

Po věcné stránce (čís. 9 a) Šu 281 tr. ř.) namítá zmateční stížnost správně, že první soud vyloučil skutkovou podstatu obou trestných činů lichevních právně mylně. Z rozsudečných zjištění vychází na jevo, že obžalovaní, obcházejíce předpisy o rozdělování mouky státem obhospodařované, prodávali nedovoleně, proti platným zákazům mouku přídělovou, určenou pro spotřebu členů spotřebního družstva, jehož byli činníci (B. a K.) a to obchodníkům a výrobnímu společenstvu pekařů za ceny proti nabývací ceně velmi zvýšené a že tak činili pod rukou a podloudně, používajíce prostřednictví velkoobchodníka Ferdinanda Š-a, by zakryli nekalé své obchodování. Tímto úmyslným jednáním, vypočítaným na zisk a způsobilým zvýšiti ceny žitné mouky, vybočili obžalovaní zcela nepochybně z rámce řádného a poctivého obchodování. Jejich jednání má všechny známky trestných pletich, rovněž jako jednání spoluobžalovaného H-y, který podle rozsudečných zjištění v jednom případě sprostředkoval prodej mouky přídělové za zvýšené ceny družstvu pekařů v H. K., poněvadž právě svou činností umožnil, že přídělová mouka byla odňata svému určení a odvedena na postranní cestu nedovolených převodů za zvýšené ceny. Že jednání všech tří obžalovaných bylo způsobilým zvýšiti ceny, vyplývá z rozpětí mezi cenou přídělovou a prodejní (1 Kč 60 h — 3 Kč 30 h až 3 Kč 90 h), o něž neoprávněně stupňovali cenu mouky ke škodě konečných její spotřebitelů. Z jakých pohnutek se rozhodli k trestným pletichám B. a K., jest pro otázku jejich viny lhostejno. Také objektivní skutkovou podstatu předražování vyloučil první soud nesprávně, neboť pro zodpovězení otázky, zda jest prodejní cena mouky v souzeném případě zřejmě přemrštěná čili nic, nezáleží na tom, jaká byla tržní (běžná) cena mouky v letech 1921 až 1922, poněvadž tato cena, jsouc z valné části v době státního hospodaření moukou důsledkem pokoutních snah předražovacích, není spolehlivým objektivním měřítkem pro posouzení přiměřenosti ceny prodejní. Takovým měřítkem může tu býti — jedině nabývací cena 1 Kč 60 h. Poněvadž ji obžalovaní překročili více než dvojnásobně a dosahovali při svých prodejích nezasloužených a hospodářsky neodůvodněných zisků jdoucích do desetitisíců Kč, požadovali za mouku nepochybně ceny zřejmě přemrštěné. Netřeba podotýkati, že i tu jest lhostejno, z jaké pohnutky jednali obžalovaní B. a K., poněvadž není přípustno, by nahražovali

ztráty utrpěné při prodeji jiného zboží vyššími prodejními cenami zboží, získaného za nízké ceny.

Pokud jde o obžalovaného H-u dlužno připomenouti, že předražování se dopouští každý, kdo požaduje za předmět potřeby zřejmě přemrštěnou cenu ať vlastním ať cizím jménem, takže stačí k odůvodnění jeho viny, že jako obchodní zástupce firmy Š-ovy určil prodejní cenu mouky, která jest vzhledem k ceně nákupní zřejmě přemrštěnou, a k odůvodnění odsuzujícího výroku pro trestné pletichy pak, že svým sprostředkováním vědomě spolupůsobil při podloudném prodeji přídělivé mouky za zvýšené ceny. Okolnost zdůrazňovaná ve vývodním spise obžalovaného H-y, že obchod obilím byl v době činu uvolněn (na základě vládního nařízení z 1. července 1921 — správně z 30. června 1921, čís. 224 sb. z. a n.) nepřekáží, by jeho jednání nebylo posuzováno jako pletichářské, poněvadž, nehledě k tomu, že obchod plodinami sklizně roku 1920 byl oním nařízením uvolněn pouze částečně, ne úplně, zmateční stížnost přehlíží, že obžalovaný sprostředkováním prodeje přídělivé mouky neoprávněným osobám za zvýšené ceny mařil distribuční předpisy upravující veřejné zásobování obilím a mlýnskými výrobky, platné pro celé hospodářské období roku 1921 až 1922 na základě vládního nařízení z 11. srpna 1921, čís. 270 sb. z. a n. Budiž dále podotknuto, že nalézací soud, vyloučiv právně mylně objektivní skutkovou podstatu obou deliktů, nejen se nezabýval otázkou subjektivní viny u obžalovaného B-a a K-a, t. j. otázkou, zda si byli vědomi, že jejich činnost vybočovala z mezí dovoleného obchodování a byla způsobila zvýšiti cenu mouky a dále zda jednali v úmyslu, by požadováním zřejmě přemrštěných cen využili mimořádných poměrů vyvolaných válkou — ale neobíral se podrobněji ani veškerými obchody, které dávala obžaloba za vinu všem třem obžalovaným (na př. prodejem 13.320 kg mouky firmě L-ově, dvakrát 50 q mouky Gustavu M-ovi a zamýšleným prodejem třetího vagonu mouky Františku H-ovi, kterýžto prodej rovněž sprostředkoval H., jenž však nebyl uskutečněn. Bude proto povinností prvního soudu, by při novém projednání věci, které jest nevyhnutelné pro nedostatek zjištění subjektivní viny u B-a a K-a a pro vadné její vyloučení u H-y, zabýval se všemi nedovolenými obchody obžalovaného, které byly předmětem obžaloby. Odůvodněné zmateční stížnosti státního zastupitelství bylo tudíž vyhověti a uznati, jak se stalo.

Čís. 2391.

Neshledá-li soud ve vyhrůžce bojkotem skutkové podstaty přečinu §u 14 čís. 4 zákona na ochranu republiky, jest povinen posouditi věc s hlediska §u 1 zák. o útisku (§ 281 čís. 9 a) tr. ř.).

(Rozh. ze dne 27. května 1926, Zm II 127/26.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti státního zastupitelství do rozsudku zemského soudu v Opavě ze dne 8. února 1926, pokud jím byl obžalovaný podle §u 259